ՔՍԱՆԵՒԵՕԹՆԵՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 2132 ՇԱԲԱԹ — 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ — Ն. Տ. — 2 — ՆՈՅԵՄԲԵՐ — 1878

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 8 մէճ.
» » Գաւառաց » 10 մէճ.
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 4 մէճ.
» » Գաւառաց » 5 մէճ.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար պատ. սակարկութիւն կըլլայ ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց ծանրոց ծախքը խմբագրութեան վրայ է ։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Ղալաթիա Սանտալճըլար Ջատտէսի թիւ 198, Նօրս խան, Մասիսի գրատունը ։
Ճանրոց ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Եւրոպական վերջին հեռագրաց նայելով՝ քաղաքական վիճակը կընճռոտելու երեւոյթ ունի ։

Անգլիա՝ Պէրլինի դաշնագրութեան ճշդիւ գործադրութիւնը պահանջելու որոշում ըրած է. որոշում մը, զոր 'ի հարկին զէնքով պաշտպանելու իսկ տրամադիր կերեւի ։

Միւս կողմանէ Ռուսիա ալ Եւրոպական Թուրքիոյ մէջ ունեցած զօրաց թիւը կաւելցնէ, և բռնած բոլոր դիրքերը կամրացնէ ։ Միանգամայն 30,000 զօրաց բանակ մը կը ղրկէ Մէրվի վրայ, որ Պարսկաստանի և Աֆղանստանի սահմաններուն մէջ տեղը կիյնայ Կասպից ծովուն ուղղութեամբ ։ Այս քաղաքը գրաւելով՝ Ռուսիա Աֆղանստանէն վերին Ասիա տանող ճամբուն բանալին իւր ձեռքը կունենայ ։ կարծիք կայ թէ Մէրվի գրաւումն առաւել եւս պիտի քաջալերէ Աֆղանստանի Էմիրին ընդդիմութիւնն, հետեւաբար պատերազմն անհրաժեշտ պիտի ըլլայ։ Անգլիա Աֆղանստանոյ դէմ պատերազմ բանալուն դժուարութիւններն և պէտք եղած զոհողութեանց ծանրութիւնը նկատելով, գործն առանց պատերազմի լմնցնող պատուաւոր միջոց մը գտնելու համար ջանք չխնայեր ։ Ասոր համար որոշած է՝ մէկ կողմէ պատերազմական պատրաստութիւններն յառաջ տարած ժամանակ վերջնագիր մը ղրկել Շիր—Ալի խանին, և պահանջել որ Բէշավէր երթալով՝ Հնդկաստանի փոխարքային հետ տեսակցի և անգղիական դեսպանութիւնը չընդունելուն պատճառներն անձամբ բացատրելով իրաւախոհութեան դուռ բանայ ։ Սակայն յայտնի կերեւի որ Անգլիա մեծ յոյս չունի իւր ղրկելիք վերջնագրէն։ Շիր Ալի խան զիջում ընելու տրամադիր չերեւիր, և կարգէ դուրս փութաջանութեամբ յառաջ կը տանի պատերազմական պատրաստութիւնները ։ Պոմպայէն Վիէննա քաշուած հեռագրի մը խօսքին նայելով, Շիր—Ալի 200000 զօրք սպառազինելու վրայ է, բազմաթիւ հրանօթներով, զորս մեծ մասամբ Ռուսիայէն առացած ըլլալու հաւանականութիւն կայ։ Ասկէց զատ անտեղի չէ ենթադրել նաև թէ պատրաստութիւնները Ռուս սպայից աջակցութեամբ կը կատարուին, և հարկաւ պատերազմին ծրագիրն ալ անոնք պիտի չինեն և գործադրութեանն ալ հսկեն ։

∴

Վիէննայէն եկած վերջին հեռագրերն ալ ծանրակշիռ լուրեր կը բերեն ։

Եկմտական յանձնախորհուրդն, որոյ քննութեան յանձներ էր կառավարութիւնն իւր խնդրած 25 միլիոն Ֆիօրինի նոր փոխը, չուզեց որոշում մ'ընել այս մասին, և հրաւիրեց կառավարութիւնն որ Պէրլինի դաշնադրութիւնն անմիջապէս իրեն ներկայացնէ ։

Այս հրաւէրին 'ի պատասխան՝ Եղումմից նախարարն իմացուց թէ Անտրաշի կոմսը բացատրութիւններ պիտի տայ պատուիրակութեանց ժողովներուն, և պնդեց որ խնդրուած փոխը պէտք էր շնորհուիլ, որպէս զի կառավարութիւնը կարող լինի սկսած գործը պատուաւոր կերպիւ կատարել։ Եղումմից նախարարն հասկըցուց նաև թէ Պոսնիոյ և Հէրսէքի գրաւման արդիւնքներէն մին էր ամենածանր դժուարութեանց առաջն առնուլ, և ծանոյց թէ Սրբիծա քաղաքն Աւստրիոյ հետ միացնելու համար օրինաց ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ կառավարութիւնը ։ 'Ի վերջոյ յայտնեց թէ Պէրլինի դաշնադրութեան ուրիշ տրամադրութեանց քննութիւնը պատուիրակութեանց ձեռնհասութեանը կը պատկանի ։

Այս բացատրութիւնները գոհացուցիչ սպաւորութիւն ըրած չեն երևիր. վասն զի վերջին հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ծայրագոյն ձախակողմեան երեսփոխանք նախարարութիւնն ամբաստանութեան ենթարկելու առաջարկութիւն ներկայացուցեր են ։

∴

Աթէնքէն եկած լուրերը նախարարաց նոր տագնապ մը կը ծանուցանեն ։

Երեսփոխանական ժողովը՝ պահեստի զօրքն 'ի զէն կոչելու կառավարական առաջարկութիւնը ձայնից տասնեւութեամբ մերժելով, և ընդդիմադիր մասին առաջարկութիւնն ընդունելով, որ զօրաց թիւը նոր զինուորագրութեամբ աւելցնել կառաջարկէր, Պ. Քումունտուրոս և ընկերք հրաժարական տուին ։

Սակայն այս հրաժարումն աշխարհավարութեան փոփոխութիւն չկրնար յառաջ բերել, վասն զի երեսփոխանութիւնը կառավարութեան ընդհանուր աշխարհավարութեանն և ըրած զինուորական պատրաստութեանց դէմ չէ, այլ միայն պահեստի զօրաց 'ի զէն կոչուելուն հաւանութիւն չէ տուած, ուստի տարակոյս չկայ որ նոր նախարարութիւնն, եթէ կազմուի, նախորդին կորուկ և պատերազմի հակամէտ աշխարհավարութիւնը պիտի շարունակէ, իբրև Հելլենական ազգին պահանջած աշխարհավարութիւնն ։

∴

Ադրիանուպոլսոյ ու շրջակայներուն գրաւող Ռուսական բանակը՝ ձմեռն հոն անցունելու պատրաստութիւններ կը տեսնէ ։

Թօթլէպէն զօրապետը չորեքշաբթի օրը Պապա-Էսքի գնացեր է բազմաթիւ սպայակոյտի մը հետ և Լիւլէ-Պուրկազ տանող ճանապարհն աչքէ անցունելով՝ քայքայեալ կամուրջները նորոգելու անօրէնութիւն ըրեր է ։

Կը հաւաստեն թէ Ռուսաց զինուորական մատակարարութիւնն երկաթուղւոյն ընկերութենէն մեծ քանակութեամբ Պելօվայի տախտակ գներ է, Թունճայի եզերքը խրճիթներ (պառաքա) շինելու համար, 'ի բնակութիւն Ռուսական զօրաց ։

Վագըթ լրագիրը կըսէ թէ Ռուսաց զինուորական հրամատարութիւնը ձմեռն Ադրիանուպոլիս և շրջականներն անցունելու պատրաստութիւնները չծածկեր ։

Յիշեալ լրագրին խօսքին նայելով, Ջօրլուի և շրջակայ գիւղօրէից մէջ քանի-երսուն տունէ զատ՝ ուրիշ բոլոր իսլամաց տուները, Մէարէձնեբըն ու Բիւշախէի վարժոցները քանդուեր և փայտերը Ռուսական զօրաց տաքնալուն գործածուեր են ։

Ռատոսթօի շրջակայ գեղերու իսլամ ընտանիքներն իրենց տեղը վերդարձած ժամանակ զինեալ Պուլղարներէ յարձակում կրեր են, և կին մը սրունքէն վիրաւորուեր է հրազէնով։

Լիւլէ—Պուրկազի մէջ և Թուրքիոյ ձեռքը մնացած ուրիշ տեղեր՝ Պուլղարք կը պնդեն թէ այն երկիրներն իրենցն են, հետեւաբար իսլամ ժողովուրդները կը հալածեն ։ Դրօշակներ պարզած փողոցներն ու դաշտերը կը պտըտին, և իրենց դէմ ելնող իսլամները կը նախատեն ու կը հարուածեն ։ Ռուսերն ալ աչք կը գոցեն եղեր այս բռնութեանց ։

Սակայն Ֆիլիպէէն հոկտ. 23 թըւով Քուրիէ տ'Օրիան լրագրին ուղղեալ նամակ մ'այնպիսի տեղեկութիւններ կուտայ, որք Վագըթի տըւած վերոյիշեալ տեղեկութեանց չեն յարմարիր բնաւ ։

Պուլղարիոյ և Արևելեան Րումէլիի կառավարիչ Տօնտուքօֆ—Քօրսաքօֆ իշխանին Ֆիլիպէէն Սօֆիա փոխադրուելուն առթիւ, ամեն ազգի ժողովրդոց կողմէ պատգամաւորութիւնք ներկայացեր են, որոց մէջ Իսմայիլ պէյ անուն իսլամ մ'ալ կար։ Իշխանն այս անձին ձեռքէն բռնելով՝ հետեւեալ խօսքերն ըսեր է. "Բարեբաղդ կը համարիմ զիս Թուրք ժողովրդեան կողմէ երեսփոխան մը տեսնելով հոս, որ ամենէն լաւ կրնայ վկայել մեր ջանից և զոհողութեանց, զորս չխնայեցինք ողբալի վէրքեր բուժելու և իսլամաց ու Քրիստոնէից միջև լաւ ներդաշնակութիւն հաստատելու համար ։ Ձեր կրօնակիցները պիտի շարունակեն իմ պաշտպանութիւնս վայելել, և ձեզ յատկապէս պաշտօն կը յանձնեմ, Իսմայիլ պէյ, որ գանգատի նիւթ մ'ունեցած ժամանակնիդ ինձ իմացնէք ։ Հաւատացէք որ ձեր ձայնն հնար եղածին չափ լսելի պիտի լինի միշտ ։"

— "Շնորհակալ եմ ձեր բարձրութենէն, պատասխաներ է Իսմայիլ պէյ, յանուն համայն իսլամ ժողովրդեան, այն անթիւ բարերարութեանց համար՝ զորս հաճեցաք առատաձեռնել մեզ ։ Աստուած բիւրապատիկը հատուցանէ ձեզ ։ Իսկ մեք երջանիկ կը համարինք զմեզ որ կրնանք ձեր մշտնջենաւոր ստրուկը կոչել զմեզ ։"

Զայս ըսելով Իսմայիլ պէյ՝ ըստ Թուրքական սովորութեան՝ իշխանին քղանցքն համբուրել ուզեր է, բայց իշխանը չէ թողուցեր ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 31 հոկտ.

Նախարարաց խորհուրդն երէկուան նստին մէջ որոշեց վերջնագիր մը ղրկել Աֆղանստանի Էմիրին ։ Կը հաւաստեն նաև թէ Թուրքիոյ ներկայ վիճակին դժուարութեանցն ալ զբաղելով՝ որոշեր է Պէրլինի դաշնագրութեան կէտ առ կէտ գործադրութիւնը պահանջել բոլոր [illegible] ունեցողներէն ։

Լոնտրա 31 հոկտ.

Մօրնինկ Բօսթ կը կարծէ թէ Լորտ Պիքօնսֆիլտ՝ Լորտ քաղաքապետին կոչունքին առթիւ՝ ապագային վրայ քաջալերական յայտարարութիւններ պիտի կըրնայ ընել ։

Փարիզ 31 հոկտ.

Ծերակուտական ընտրութեանց համար որոշուելիք պատուիրակաց ընտրութիւնները նպաստաւոր են հանրապետականաց, որք մեծամասնութիւն պիտի ունենան ծերակուտի ժողովին մէջ։ Հանրապետական ակումբներն հաշիւ կընեն թէ ծերակուտի ժողովն 155 հանրապետական անդամ պիտի ունենայ ։

Վիէննա 31 հոկտ.

Երկու ժողովներն այսօր Աւստրիական պատուիրակութեան անդամոց ընտրութեան ձեռնարկեցին ։

Պելկրատ 31 հոկտ.

Հաւանական է որ Սերպիոյ Միլան իշխանը Պուլղարիոյ իշխան ընտրուի ։

Աթէնք 31 հոկտ.

Թագաւորը նախարարաց հրաժարականն ընդունելով՝ Պ. Պ. Զայիմիսն ու Թրիքուբին կոչեց, որպէս զի նոր նախարարութիւն մը կազմեն ։

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Լոնտրա 1 Նոյ.

Ամանտարտ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ռուսիա Պուլղարիոյ և Րումէլիի նահանգները գրաւող Ռուսական զօրաց թիւըն 200000ի վերածելու դիտաւորութիւն ունի ։

Շուվալօֆ կոմսն երէկուան առջի օրը Լոնտրա հասաւ ։

Պ. Ուատինկթօն երէկ առեննախօսու-

թիւն մ'ընելով, Աֆղանստանի խնդրոյն առթիւ ստակայէս պարտաւեց կառավարութիւնը ։

Պօմպայ 1 Նոյ.

Աֆղանստանայ էմիրին ուղղեալ վերջնագիրը տանող երկուշաբթի օրը ճանբայ ելաւ ։ Վերջնագիրը խիստ կարճ պայմանաժամ մը կը շնորհէ պատասխանւոյ համար։

Կը պահանջէ էմիրէն որ ներումն խնդրէ, և կ'սպառնայ որ եթէ որոշեալ պայմանաժամուն մէջ պատասխան չտայ, Անգղիական զօրքն անմիջապէս յառաջ պիտի քալէ ։

Գահիրէ 1 Նոյ.

Ելմտից նախարարութեան մէկ ազդը կը ծանուցանէ թէ Եգիպտական միացեալ պարտուց կտրօնը պիտի վճարուի։

Փարիզ 1 Նոյ.

Պ. Կառնիէ-Փաժէս մեռաւ այսօր ։

Լոնտրա 31 Հոկտ.

Օսմ. Քօնս.		10 13/16
Փոխ.	1865	14 1/4
»	1869	13 3/4
»	1871	49 1/4
»	1872	20 3/4
»	1873	11 3/4
»	Եգիպտ.	69 5/8
Անգղ. Քօնս		94 8/16

Փարիզ 1 Նոյ.

Օսմ. Քօնս. 11,05

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական Հրամանաւ՝

Իւսկիւտարի զինուորական հրամանատար Մեհմէտ փաշան Կ. Պոլսոյ զինուորական հրամանատար անուանեցաւ փոխանակ Ատիֆ փաշային, որ Իւսկիւտարի զինուորական հրամանատար անուանեցաւ ։

Արտաքին գործոց պաշտօնատան օտար լեզուաց թարգմանութեան դիւանին անդամներէն Նշան էֆէնտի Ճիվանեան Արեւելեան Ռումէլիի սահմանները գծելու պաշտօն ունեցող միջազգային յանձնախումբին քարտուղար անուանեցաւ ։

Յիշեալ յանձնախումբը քանի մ'օրէն պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս ։

Բ. Դրան արտաքին գործոց թարգմանութեան դիւանի անդամ Հէքիմեան Գրիգոր էֆէնտին՝ Տփխիսի Օսմ. Հիւպատոսարանի դիւանապետ (Քանչէլիէր) անուանեալ ըլլալով, այս շաբթու մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս 'ի Տփխիս ։

Բ. Դրան Նախարարաց խորհրդոյն առաջարկութեամբ վեհ. Սուլթանն հրաման ըրաւ որ տասանորդի և այլ հարկաց՝ ինչպէս նաև մաքսատուրց քառորդին փոխարէն վճարուելիք թղթադրամը՝ լիրան 280 ղրշի հաշուով առնուի ։

Այս որոշումն անշուշտ աւելի պիտի բարւոքէ թղթադրամին արժէքը ։

Հինգշաբթի օրը մայրաքաղաքիս Գաղղիական, Անգղիական, Աւստրիական և Իտալական դեսպանատանց առաջին թարգմանները Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ ։

Ռումանիոյ իշխանին կողմէ Բ. Դըրան քով առաջին անգամ դեսպան կարգեալ Պ. Պրաթիանօ հինգշաբթի օրը Կ. Պոլիս հասաւ, և Բերա Ռումանիոյ նորահաստատ դեսպանատունը գնաց ։

Անմիջապէս Բ. Դրան Արարողապետի օգնական Իպրահիմ պէյ Ռումանիոյ դեսպանատունն երթալով ողջունեց զՊ. Պրաթիանօ ։

Քիչ մ'ետքը Պ. Պրաթիանօ ալ Բ. Դուռն երթալով այցելութիւն տուաւ Մեծ-Եպարքոսին, որ սիրալիր համակրութեամբ ընդունեց ։

Երկու օրէ 'ի վեր լուր կը պտըտի Ղալաթիոյ մէջ թէ Պօսնիոյ խնդրոյն վրայ նոր բանակցութիւնք բացուեր են Աւստրիոյ դեսպանատան հետ ։

Ելմտական բարենորոգմանց յանձնախորհուրդն իմանալով կամ յուսալով որ թղթադրամին երեսէն մեծ կրող և անոր ժամ մ'առաջ վերնալուն փափաքող անձերէ շատեր պատրաստ են իրենց կողմէ ալ նպաստելու, որոշեր է շրջաբերականներ ղրկելով դատաւորներն՝ հրաւիրել ժողովուրդն որ ընդհանուրին շահուն համար կամաւոր նուէրներով աջակցին յանձնախորհրդին ։ Սոյն հայրենասիրական հրաւէրին պատասխանել ուզող անձանցմէ կը խնդրուի, որ իրենք անձամբ թղթադրամոց վրայի թուղրան կարելով ջնջեն, և այսպէս ջնջեալ թղթադրամոց թուահամարները ծանուցանեն ։

Կըսուի թէ սոյն օրինակ հրաւէր մ'ալ Կ. Պոլսոյ ժողովրդեան պիտի ուղղուի ։

Ատանայէն հեռագրով լուր եկաւ Բ. Դուռը թէ Խոզանի լեռներուն մէջ խաղաղութիւնը կատարելապէս վերահաստատուած ըլլալով զօրաց հրամանատար Իպզէթ փաշան և Ճէվտէթ փաշան Ատանա վերադարձեր են ։

Կայսերական կառավարութիւնն ոստիկանութեան զինուորաց ամսականը 130 էն 240 ի հանեց ։

Ալի Սուավիի և Ագսարայի դաւադրութեանց մասնակցելով պատերազմական ատեանէն դատապարտեալ անձինքն հինգշաբթի օրն յատուկ շոգենաւ մը դրուելով՝ իրենց աքսորատեղիները ղրկուեցան ։

Սոյն դաւադրութեանց պատճառաւ բանտարկեալ հարիւրի չափ անձանց ալ անմեղութիւնը ճանչուելով՝ թող տրուեցան երաշխաւորութեամբ ։ Այս վերջնոց մէջ է նաև խափանեալ Պասիրէթ լրագրին տնօրէն Ալի էֆէնտին ։

Երկու հարիւրապետ և մէկ յիսնապետ՝ Պաթումի մօտ Սամբա բռնած դիրքը պաշտպանելու պաշտօն ունենալով, 1877 յունվ. 30 ի ճակատամարտին մէջ թողուցեր փախեր էին ։ Այս պատճառաւ Սպարապետի դրան պատերազմական ատեանը զանոնք աստիճանազուրկ ընելով Սինոպի բերդը բանտարկուելու դատապարտեց ։

Ուրիշ երկու հարիւրապետ և մէկ յիսնապետ ալ անոնց օրինակին հետեւած ըլլալնուն պատճառաւ՝ միամեայ բանտարկութեան դատապարտեցան ։

Գոհութեամբ կիմանանք թէ Սպարապետի դուռը վերջապէս երեք շոգենաւ յատկացուցեր է Պէյքօզ Իւսկիւտար և Վօսփորի միւս կողմերը գտնուող զօրականները փոխադրելու համար ։ Այս կերպով Շիրքէթի Խայրիէի շոգենաւներուն մէջ զօրականաց տրամադրման խառնիճն ծագած անպատեհութեանց և վտանգից առաջքն կառնուի ։

Հինգշաբթիէն ուրբաթ լուսնալու գիշերը Ձէնկէլքէօյի յունաց եկեղեցին գողեր մտնելով կողոպտեցին ։

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

20 Հոկտ. ուրբաթ իրիկուն		11,38
21 Հոկտ. շաբաթ առաւօտ		
բացուեցաւ		11,38
կէս օրին		11,39
Ռումէլիի երկաթուղի	Փր.	42
Թղթադրամ	մր.	318

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Կ. Պոլիս 20 Հոկտեմբեր

Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժ.		Անգղ. լր.	4,28
» փոխանակութեան		»	3,
Կ. Պոլսոյ Պանքային		»	6,5
Քրէտի Ժէնէրալ		»	4,30
Քրէտի Օսմանօ—Թիւրք		»	—
Փոխ.	1863	Ֆր.	64
»	1865	»	67
»	1869	»	64
»	1872	»	19
»	1873	»	58
Թրամուայ		Օսմ. լր.	1 45

ԱԶԳԱՅԻՆ.

Երէկ ազգային վարչութեան խառն ժողովը գումարուելով՝ քանի մ'որոշումներ ըրաւ, որոց մէջ ամենէն կարևորը կրնանք համարիլ Մըշոյ վանահայր Մամբրէ եպիսկոպոսին պաշտօնէ դադարումն ու քննութեան ենթարկումն, ինչպէս որ առաջարկած էինք ։

Իսկ Մշոյ վանքին վերատեսչութիւնն առժամանակեայ կերպիւ Մըշոյ առաջնորդ Գեր. Գրիգորիս արքեպիսկոպոսին յանձնուեցաւ ։

Իմացանք թէ այս տարի Ս. Պատրիարք հօր անուան տօնին առթիւ Բ. Դրան կողմէ պաշտօնատար չէ եկած Ն. Սրբազնութեան 'ի շնորհաւորութիւն ։

Այս զանցառութիւնն անշուշտ մոռացման արդիւնք չկրնար ըլլալ ։

Կը լսենք թէ Քաղ. Ժողովոյ անդամ Մաթթէոս էֆէնտի Ալիքսանեան հրաժարական տուեր է ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԱԶԳ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Պանդուխտ ազգայնոցմէ ոմանք մայրաքաղաքիս մէջ նշանուիլ կամ ամուսնանալ փափաքելով յԱզգ. Պատրիարքարան կը դիմեն շատ անգամ իրենց հայրենի երկրին մէջ նշանուած կամ ամուսնացած չըլլալնուն նկատմամբ առանց գաւառին Առաջնորդէն և կամ նոյն իսկ Առաջնորդի վաւերացմամբ, իրենց խոստովանահայր քահանայէն օրինական վկայագիր մ'ունենալու ձեռքերնին ։

Ազգ. Կրօնական ժողովն այդ կարգի անձանց այս տեսակ ձեռնարկը օրինաւորութեան համաձայն չգտնելով՝ ներկայ պաշտօնական յայտարարութեամբս կարգելու զայն և միանգամայն կը պատուիրէ, որ այդ անձինքը յԱզգ. Պատրիարքարան դիմելէ յառաջ իրենց բնիկ երկրի Առաջնորդէն և կամ Առաջնորդի ստորագրութեամբը վաւերացեալ իրենց խոստովանահայր քահանայէն օրինական վկայագիր մ'ունենան ձեռքերնին և ապա այս մասին վերաբերեալ բոլոր միւս պաշտօնական գործողութեանց ձեռնարկեն. եթէ այս եղանակաւ չդիմեն յԱզգ. Պատրիարքարան, յայնժամ փոխանորդարանն ալ պարտաւոր պիտի ըլլայ անշուշտ իրենց խնդիրը մերժել ։

Ազգ. Կրօնական ժողովս սոյն որոշումն հաղորդելով ազգային լրագրաց, մայրաքաղաքիս մէջ գտնուող պանդուխտ ազգայինք՝ նորա անթերի գործադրութեան մասին ուշադիր կը գտնուին անշուշտ, և բնաւ այս մասին ո՛ և է օրինազանցութեան պատճառ չեն ըլլար այսուհետեւ ։

17 Հոկտ. 1878 (Կնիք)

. . . Խմբագիր .

Ազգային Հիւանդանոցն՝ որ ամեն տարի Ազգ. Սահմանադրութեան տօնին հարկ եղած զանազան պնակներուն համար 2–3 հազար ղրշ վարձք տալ սովորեալ էր, այս անգամ ազատած է այդ տարեկան ծախքէն՝ շնորհիւ Մեծ. Միհրան Մէսցէլի էֆէնտիի, որ այս տարուան սովորական վարձքը Հիւանդանոցի թողլէն զատ, բարեհաճեցաւ զայնս ամբողջովին նուիրել Հիւանդանոցի, որոնք գրեթէ քառասուն Օսմ. ոսկւոյ չափ արժողութիւն ունին ։

Մեծ. Միհրան էֆէնտիի սոյն մեծ շնորհին համար կը փութայ Հոգաբարձութիւնս անհուն շնորհակալիք մատուցանել իրեն, յայտնելով միանգամայն թէ այս շնորհը մշտնջենական յիշատակ մը պիտի լինի հարիւրաւոր խղճալի պատսպարելոց սրտից մէջ, որք յիշեալ էֆէնտիի անդին կենաց համար միշտ բարեմաղթու ըլլալէ չպիտի դադարին բնաւ ։

1878 Հոկտ. 14 Մնամք յարգանօք
Գրաս. Հիւ. 'Ի դիմաց Հոգաբ. Հիւ.
Մեծ-Նոր խան Ատենադպիր Մ. Մանուկեան

Սեբաստիայէն սեպտ. 28 թուով առ մեզ ուղղեալ նամակի մը մէջ հետեւեալ աւազակութեանց և անիշխանական անկարգութեանց դէպքերը կը կարդանք .

Ա. Քիւրդերը՝ գաւառիս մէջի Խօֆիդ նահանգի Բաաբերդ գիւղին հովիւները լաւ մը ծեծելով կապելէ վերջ՝ 160 ոչխար՝ որոց իւրաքանչիւրն 300 ղրշէն աւելի կարժէ, կառնուն կը տանին. իսկ յոյն գիւղացիք տեղւոյն Գայմագամին կիմացնեն, որն որ իւր նահանգի մէջէն խումբ մը մարդ հետը առած՝ ետեւնուն երթալ կը փորձէ, բայց իւր հետը գտնուողներէն շատերը Թուրք լինելով՝ Հային համար օգնել չեն ուզեր. որով Գայմագամն ալ իւր անձին վտանգ մը չբերելու համար կ'ստիպուի առաջադրութիւնն 'ի բաց թողուլ ։

Բ. Անցեալ երկուշաբթի՝ սեպտ. 24, գիշեր ատեն քանի մի գողեր քաղաքիս երևելի ընտանեաց միոյն տունը մտնելով 30—35000 ղրշի ոսկի կը վերցնեն շնորհիւ Յօվհաննանեան խորդացող ոստիկանութեան ։

Գ. Անցեալ շաբթու, Քիւրդերը քաղաքէս 7 ժամ հեռու՝ Կամիս գիւղը 20 տարեկան քաջարողուկ մի Հայ երիտասարդէ քանի մի ոչխար են կուզեն, իսկ երբ երիտասարդն իրենց (Քրդաց) սոյն անիրաւ պահանջմանցը կընդդիմանայ, անմիջապէս հրազինու գնդակաւ մի խեղճը կը զրկեն 'ի կենաց. սպաննողք թէ և յայտնի են, բայց կառավարութիւնը անտարբեր՝ լոկ բողոքողներուն լսելով շատանալ ուխտած է ։

Դ. Քաղաքէս 8 ժամ հեռու Տուզասար կոչուած Հայ գիւղը իւր շրջակայ Թուրք և Քիւրդ գեղացիներէն մերթ ընդ մերթ աւարի տրուելուն համար գիւղացիք պատրաստուած են իրենց նախահարց ղարսուր սեփականութիւնն եղող արտերն ու բնակութիւնքը թողլով այլուր գաղթելու, թէ որ իրենց վիրացը մի սպեղանի չհայթայթուի. զայս թէ և առաջնորդ Ս. Հայրը հեռագրով կուսակալին՝ (որ քանի մ'ամսէ 'ի վեր գաւառիս բոլոր կողմերը պտոյտի ելած է) իմացուց, բայց մինչ ցարդ օգուտ մի չը տեսնուեցաւ բաց 'ի չոր ու ապարդիւն խոստումներէ ։

Ե. Անցեալ տարի Գարասչլար կոչուած ճանապարհին վերայ (քաղաքէս 1 1/2 ժամ հեռի) սպանեալ Սողալեան Մկրտիչ անուն անձին հանդերձները կառավարութեանէն 'ի վաճառ դրուելով՝ յիշեալին ազգականները երբ Հայ վկաներով կերթան ու կը պահանջեն, կառավարութիւնը Թրքաց վկայութիւնը ընդունելու խօսքեր կըսէ և չվերադարձներ ։

Զ. Քաղաքիս Պալաք—սօզալը կոչուած թաղին մէջ քանի մը Թուրքեր գիշեր ատեն մի Հայ կնկան տան դուռը կոտրելով՝ կնկան պատիւը կը բռնաբարեն . . . որ այժմ հիւանդ պառկած է ։ Նոյնպէս ալ մի Թուրք ուսանող (խմամ) 7—8 տարեկան մի դեռաբողբոջ մանկան վերայ իւր չար կամքը կը յագեցնէ . . . որոյն այժմ մահամերձ վիճակի մէջ կը գտնուի, իսկ ոճրագործն անպատիժ կը պտըտի ։

Նամակս գրած պահուս, ստոյգ աղբիւրէ իմացայ որ գաւառիս Թօնուս նահանգի Բազրի անուն Հայ գիւղը 35 ձիաւոր և զինեալ Չէրքէզք երեք օր ամբողջ իրր հիւր կենալով խեղճ գիւղացւոց օրապահիկն ուտելէ և զամենն ալ զանակոծելէ վերջը՝ գիւղին քահանային և երեք երևելեաց ձեռքերը կապելով կառնուն կերթան. այժմ չգիտցուիր թէ ո՞ւր մնացած և ի՞նչ եղած են դժբաղդները, զայս ևս առաջնորդ Ս. Հայրը հեռագրեց կուսակալին. բայց նայինք սոյն դէպքն ալ նախորդներուն նման մթութեան մէջ պիտի մնա՞յ թէ ոչ ։

Այժմ մի Հայ քաղաքէս 1 կամ 2 ժամ հեռի տեղ մ'երթալ կը վախէ, վասն զի անպիտան Թուրք գեղականի մը աչքին անգամ մի հաւու չափ յարգ չունի, թող թէ իւր մարդ ընկերը ։

Թողունք քաղաքէս քանի մի ժամ հեռին գործուածները. նոյն իսկ քաղաքիս մէջ այնչափ անիշխանութիւնը տիրած է որ՝ Թուրքերն արձակ համարձակ ուղած-

նին կատարել կը տան խեղճ Հայոց, երբեմն ծեծելով երբեմն ալ սպառնալիքներ ընելով, զայս իրենց զբօսանք մ'ըրած են։

Առեւտրական և ուրիշ շահու գործոց մէջ երբ մի Թուրք գտնուի, հոն այլ եւս Հայն գործ չունի, որովհետեւ Թուրքը՝ «Պու կեավուր տինիմէ ըրղըմա սէօյլի» ըսելով Թուրքաց խաժամուժ ամբոխը իրեն օգնութեան կը կոչէ, որք կ'սկսին խեղճը գանակոծել մինչեւ որ կիրքերնին յագենայ. իսկ նոյն հետայն կը տեսնես որ՝ կամ խեղճին մարմնոյն մէկ կողմը կոտրած է և կամ գերեզմանին դուռը հասած, Հայու մի դէմ ելթէ ցուցած ըլլան, սոյն անօրէն գործողութիւնը կը կատարեն, և կառավարութիւնն ալ անտարբեր կը կենայ։ Երբ մի Հայ մի Թուրքի զարնէ կամ քիթն արիւնէ, իսկոյն զայն տուգանաց կամ բանտարգելութեան կը դատապարտէ. իսկ երբ մի Թուրք՝ Հայ մի ոչ թէ գանակոծէ, կամ վիրաւորէ, այլ սպաննէ անգամ, կրկին Թուրքին դէմ ամենափոքր սպառնալիք մ'ալ չըներ։

Այսպիսի անիշխանական վիճակի մը վախճանը՝ տարակոյս չկայ թէ երկրին աւերումն է, ինչպէս որ արդէն գտած փորձը տեսնուեցաւ. բայց աւա՜ղ, որ գաւառական իշխանութեանց մեծ մասը դեռ չեն խելաբերիր, և իրենց աչքին առջին իրենց ձեռօք փորած անդունդը չեն տեսներ։

Մեր Մեծարգոյ բարեկամ Նշան էֆէնտի Ճիվանեան կը ծանուցանէ մեզ թէ Արեւելեան Բումէլիի սահմանները գծելու պաշտօն ունեցող յանձնախումբին քարտուղար անուանուած և հետեւաբար մայրաքաղաքէս առժամանակեայ կերպիւ բացակայ գտնուելու հարկադրուած ըլլալով, իր աշխատասիրած Յովհաննու Բոսքէին տպագրութիւնն ընդհատելու ստիպուած է մինչեւ իր վերադարձը։

Բերա 18 Նոյմ. 1878

... Տէր.

Ներկայիս համար անկիւն մը խնդրելով Ձեր ազգօգուտ օրագրին մտաւոր թերթին մէջ, կը յուսամ որ ինձ այս շնորհը չէք զլանար, որոյ համար կանխաւ իմ շնորհակալութիւնս Ձեզ մատուցանելով, մնամ միշտ Ձեզ բարեմաղթող.

Յ. Ռ-կան

ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՖԷՆՏԻԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՒ ԽՕՍՔ ՄԸ

Մահը, իր տխրութեամբն հանդերձ, մեզի այնչափ ընտանի է որ կեանքը լրացնողի մը համար սուած մ'է ըսել, խօս մ'էր [illegible] ցամաքեցաւ. ահա առ հասարակ մարդկ[illegible]ց արժէքը իբրեւ պարզ մահկանացու։ [illegible]րդ իմէ եաքը սպրողներուն մտքին մէջ ցամքած տերեւ մ'աւելի յիշատակի անկիւն մ'ունենալու համար՝ հարկ է որ անհատ մը կեանքը իւր նշանաւոր հանգամանքներովը նորա մահը զգալի ընէ, և իցէ՛ թէ միշտ բարեաց յիշատակաւ, ինչպէս եղաւ Յովակիմեան Յովհաննէս էֆէնտիի կեանքը, որուն մատուցին բարեկամք և ծանօթք իրենց վերջին պարտականութիւնը անցեալ կիրակի Գատըգիւղի եկեղեցւոյն մէջ։ Հոծ ամբոխը թաղծալին էր, և առ հասարակ ամենուն վրայ մի գաղափար կը տիրէր. այն է թէ Ննջեցեալը բարի մարդ էր. այլ զինքը մտերմօրէն ճանչցողները կը վկայեն թէ բարի, և միանգամայն մարդկութեան պատիւ բերող անձերէն մին էր։

Արդարեւ սա մեծ լուսաւորութեան և բարւոք դաստիարակութեան յարգը կանուխ ճանչցողներէն մին եղաւ մեր մէջը, և իբրեւ բարի և լրջամիտ հայր՝ այնպէս հիմնական ընթացք մը տուաւ իրեն որդւոց կրթութեանը, որով միայն կրնային պատուաւոր կերպով լնուլ իրենց կենսական դերը, և վայելեց այն մխիթարութիւնը՝ որուն արդեամբք արժանի էր. այս խօսք է, տեսաւ իւր ջանքը պսակեալ իւր զաւակաց վրայ։ Սակայն սէրը միայն սա ընտանիս իւր ամփոփելը կերպ մը անձնական շահախնդրութիւն է, ուսկից կատարելապէս ազատ էր բարեյիշատակ Ննջեցեալը. զի գիտցաւ նա իւր զգացումէն օրինաւոր բաժին մը նուիրել առ հասարակաց բարին. մանաւանդ առ բարւոք դաստիարակութիւն ազգային մանկանց. հետեւապէս իր սատարութիւնը երբէք չզլացաւ ընդհանուր և թաղական գործոց, ջանալով, ըստ ամենայնի, իբրեւ իմաստուն վաճառական արդիւնաւորել իւր մեծ դրամագլուխը, այն է իւր ժամանակը, աշխատութեամբ, առաքինական գործերով և ուսումնասիրութեամբ։

Նշանակելի է նաեւ որ գեղեցիկ զուգադիպութեամբ մը հոգւոյն շնորհաց ցոլումը կը փայլէր ալեզարդ չքեղ դէմքին վրայ. այնպէս որ նորա շնորհալի կերպարանքը պատկեր մ'էր ուշիմութեան հեզութեան և երկայնմտութեան։ Առաքինութիւնը կարծես իրեն համար բնածին էր, հետեւաբար բնական էր զինքը սիրել և յարգել և իմէ ակնածիլ։

Այսպիսի անձի մը կենսագրութիւնը (եթէ ըլլար) պիտի պարունակէր հարկաւ բարի հօր, բարի ամուսնոյ և բարի քաղաքացիի մը փորձառութիւնը, որք կարող են կենաց ընթացքը օրինաւոր կերպով լրացնել, փափաքողին գործը դիւրացնել, ուսուցանելով անոր աշխարհիս ալեկոծութեան մէջ մտքի խաղաղութիւնը չկորսնցնել, յաջողութեան մէջ չափաւոր ըլլալ և ձախորդութեան մէջ ժիր, խղճի ուղղութեամբն արիացեալ. և վերջապէս անխռով նկատել օրհասը, ինչպէս նկատեց Յովհաննէս էֆէնտի Յովակիմեան, հաշտ բոլոր մարդկութեան հետ և վստահ 'ի Նախախնամութիւն, որուն յանձնեց Նահապետի մ'օրհնութեամբ իւր որդիքը և թոռունքը և աչքերը յաւիտեանս փակելով՝ թողուց անոնց մեծահարուստ բաղդէ աւելի բան մի, այն է իւր անունը, որուն պատիւը հարկաւ պիտի պահեն 'ի մխիթարութիւն իրենց ամենասիրելի և վշտագին մօր, և 'ի գոհունակութիւն այնոցիկ որք են իբրեւ զիս,

Յովակիմեան գերդաստանին
միշտ բարեմաղթող
Յ. Ռ-կան

... Խմբագիր Մասիս լրագրոյ.

Հայրենիք լրագրէն առնլով Ձեր անցեալ թիւերէն միոյն մէջ հրատարակուած էր, որպէս թէ Ելեւմտից հոգաբարձութեան գանձապետ Մեծ. Գրիգոր էֆէնտի Օէլիմէճեան Պատրիարքարանի պաշտօնէից ամսականները կը կտրէ եղեր։

Պատրիարքարանի պաշտօնեայք սոյն հրատարակութիւնը տեսնելով արդարութեան պարտք կը համարին իմ միջոցաւ յայտ առնել թէ անհիմն է այն, վասն զի յիշեալ էֆէնտին պաշտօնէից ամսականն ոչ կտրած է և ոչ ալ այդպիսի առաջարկութիւն մ'ըրած։

Ուստի խնդրելով որ ներկայիս տեղի շնորհէք Ձեր առաջիկայ թերթին մէջ,

19 Նոյմ. 1878 Մնամք յարգանօք
'Ի Պատրիարքին Հայոց Դիւանապետ
Կ. Պոլիս [illegible]

... Խմբագրապետ.

Յառաջիկայ կիրակի Նոյմ. 22 Գեր. Տ. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոս Նար-Պէյի հոգեւոր որդի Արժ. Բարդուղիմէոս վարդապետ Պաղճեան Թաղիս Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ մէջ Ս. պատարագ պիտի մատուցանէ։ Ուստի 'ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան ներկայս հրատարակել բարեհաճիք։

1878 Նոյմ. 19 Մնամք յարգանօք
Առ դուռս 'ի դիմաց թաղ.
Գում-Գափուի խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Սենեքերիմ Համբարձումեան Սահակ Փափազեան

ԼՍԱՐԱՆ
ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
Եէնի-Գաբու

... Խմբագրապետ.

Յառաջիկայ կիրակէ օր՝ Նոյմ. 22 ժամ 6 ին յիշեալ վարժարանին մէջ Մեծ. Միհրան էֆէնտի Մանուկեան պիտի ատենախօսէ հետեւեալ կարեւոր նիւթին վրայ՝

«ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ»

Կը խնդրուի Ձեր Մեծապատուութենէն որ 'ի գիտութիւն յառաջադիմասէր ազգայնոց և 'ի խրախոյս երկսեռ ուսանողաց՝ բարեհաճիք Ձեր պատուական թերթի միջոցաւ հրատարակել։

Անձկանօք ողջունելով զՁեզ՝
Մնամ ազօթարար
18 Նոյմ. 1878 Խնամակալ
Եէնի-Գաբու Հմայեակ Վ. Դէմ[illegible]եան

... Խմբագրապետ Տէր.

Կը խնդրեմք որ հետեւեալ ազդը Ձեր պատուական լրագրոյն մէջ հրատարակելու շնորհն ընէք։

ԱԶԴ

Գումգաբուի Պէզճեան և Լուսաւորչեան երկսեռ վարժարանց համար կարող և փորձառու Տեսչի մը պէտքն ունենալով թաղ. խորհուրդս կը հրաւիրէ ամեն անձ՝ որք կամին և կարող են այս պաշտօնը ըստ արժանւոյն վարելու, իրենց հաճութիւնը յայտնել խորհրդոյս, վստահ լինելով կանխաւ թէ գոհացուցիչ ամսականաւ մի պիտի վարձատրուին։

18 Նոյմ. 1878 'Ի դիմաց թաղ.
խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. Յ. Մելքոնեան Գ. [illegible]

ԱՐՈՒԵՍՏԱՐԱՆ
ԳԾԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Հանրածանօթ Հայազգի ճարտար նկարիչ Պետրոս էֆէնտի Սրապեան, որ իւր ուսմունքն Հռոմի գեղարուեստից ճեմարանին մէջ ըրած է, այս անգամ Բերա Անգլիոյ դեսպանատան դէմը թիւ 50 տան երրորդ յարկը՝ գծագրութիւն և նկարչութիւն դաս տալու յատկացուցած է, երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերն աղջկանց, և մնացեալ օրերն ալ՝ չորեքշաբթիէն զատ, պատանեաց և երիտասարդաց։

Ուզողին պատկերն ալ կը քաշէ։

ԻԼԱՆ

Ասաքիրի շահանէ իչուն միւպայեաա օլունաճաք իւչ երիզ ալթմըշ պին քիլէ հանթա իլէ իւչ երիզ էլլի պին քիլէ չայիր թարիխի ֆարարտան իթիպարէն իւչ կիւն սօնրա հանթատէն նէվմի նէաֆի պին վէ չայիրտէն նէվմի տէօրթ պին քիլէ պէհէմէհալ խարիճլէրտէն կէօնտէրիլէճէք մաւփնաչտր թէսլիմ օլունմաք վէ պաւ նէվմի վէրիլէճէք միքտարտան զիյատէ տահա նէ միքտար վէրիլիւր իսէ քապուլ օլունմաք վէ պուպապտը պիր սալիսի սէրթ վէ սալիսէնի եումուշաք օլմաք վէ նըֆքը մաթլուպ էլլի նէաֆի լիպրա կէլմէք վէ նըֆքը տիկէրի էլլի ալթը լիպրա կէլ տիկի հալտէ պուղտայ իլէ էլլի նէֆի լիպրայա պօղըլմաք վէ չայիր տախի քըրք պուշուք լիպրատան չըքք պիր լիպրայա քատար կէլմէք վէ պունլարըն քըրմըզ վէ պաշկէսի կիրիհէսի վէ թուզը վէ թօփրաքը վէ պիթի վէ պիթ էնիկէսի վէ սիւրմէսի օլմամաք վէ իչպու հանթա վէ չայիր թօփհանէտէն Սիրքէճի իսքէլէսինէ քատար օլան իմթիտատա սէֆինէյէ խարէ վէ անպարտան կէօնտէրիլէճէք քէաֆֆէյի մէսարիֆի նաքլիյէ վէ սայիրէսի իլէ քիլէճի իւճ րէթի վէ րէսմի կէօմրիւկի միւթէահհիտէ այիտ օլմաք վէ թէսլիմիէրինի միւտէյյէն վէրիլէճէք մաքպուզ սէնէտլէրի իպրազ օլունտուքտա էսմանը էնվալի տէրհալ ալթըն ևիզ դրշա օլարաք նիզամիյէ խազինէսի թախսիսաթընտան մահսուպ օլմաք իւզրէ մալիյէ խազինէսինտէն վէրիլմէք շարթը վէ չէրայիթի սայիրէսի իլէ եումուշաք պուղտայըն պէհէր քիլէսի իքիրմի ալթը վէ սէրթ պուղտայըն պէհէր քիլէսի իքիրմի սէքիզ վէ չայիրին պէհէր քիլէսի օն իքի պուչուք ղրշա թալիպի ճըհատէսինտէ օլուպ իշպու թէշրինի էվվէլ րումինին իքիրմի իւչիւնճիւ բազար իրթէսի կիւնիւ քարարը գաթիի վէրիլէճէքինտէն, իթալէյէ թալիպ օլանլարըն նէվմի մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտա Տօբը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

18 Թըշրինի էվվէլ 1878
Պապը Սէրասքէրի

Նիզամիյէ էրզաք անպարընա չէհրիյէ օն պէշէր պին քըյէսի թէսլիմ օլունմաք իւզրէ մահֆուզ նումունէսի վէչհ իլէ միւպայեաա օլունաճաք քըրք պէշ պին քըյէ բէթիմ սապունընըն աչըքսի մաքթուղ սէնէտլէրինին միքտարը իլէ մուամէլէսինին խիթամընտա սիմ մէճիտիյէ իկիրմի ղրշ հիսապը իլէ հէմէն նիզամիյէ խազինէսինտէն վէրիլմէք շարթը իլէ պէհէր քըյէսի տէօրթ ղրշ օն փարայա օլարաք թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թէշրինի էվվէլ րումինին իքիրմի իւչիւնճիւ բազար իրթէսի կիւնիւ քարարը գաթիի վէրիլէճէք յինտէն, իթա իթմէյէ թալէպ օլանլարըն նէվմի մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտա Տօբը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

18 Թըշրինի էվվէլ 1878
Պապը Սէրասքէրի

Նիզամիյէ նամը ալիզ խարէսինին Գաղանը տաքիք տէկիրմանը իլէ Ցէհանէ վէ իզմիտ վէ պէզ փազարը վէ Պէյքօզ տէպպաղհանէսինէ ալընաճաք էթմիշ պին դանթարտան եիւզ պին դանթարա քատար մէմհուր նումունէսի վէչհ իլէ նիւքսանսըզ մաւէն քէօմիւրիւ թարիխի ֆարարտան իթիպարէն ալթմըշ պիրինճի կիւնիւնտէն տօքսան պիրինճի կիւնիւնէ քատար ճէօթէ ճէօթէ թէսլիմ իլէ արքասը ալընմաք վէ Գափանը տաքիք տէկիրմանը իչուն ալընան քէօմիւր տէկիրմանը մէզքիւր իսկէլէսինտէ վէ Ցէսխանէ վէ իզմիտ պէզ փազարըլարը իլէ Պէյքօզ տէպպաղհանէսինէ ալընաճաք քէօմիւրին տախի Թօփհանէ իսկէլէսինտէ թէսլիմ օլունմաք վէ մէզքիւր մալլարըն իւճրէթի նիզամիյէ խազինէսինտէն վէրիլմէք շարթը իլէ պէհէր դանթարը նիզամիյէ խազինէսինտէն վէրիլմէք իւզրէ պէհէր դանթարը պէհէր դանթարը տօքսան ղրշա թալիպի ճըհատէսինտէ օլուպ իշպու թէշրինի էվվէլ րումինին իքիրմի իւչիւնճիւ բազար իրթէսի կիւնիւ քարարը գաթիի վէրիլէճէքինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն նէվմի մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտա Տօբը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

17 Թըշրինի էվվէլ 1878
Պապը Սէրասքէրի

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ
ԳՐԵՑ
Ս.

Այն փոքրիկ երկասիրութիւնը, որ եզաւրական սիրոյ ձօն մ'է, կը պարունակէ գաղափրկ խորհրդածութիւններ, որ պատիւ կը բերեն երիտասարդ հեղինակին։

Կեդրոնատեղին է Սրապեան Պաղտասար աղայի գրատունը Մէրճան փողոց, և կը գտնուի նաև բոլոր գրավաճառաց քով։ Գին մէկ հինգնոց թղթադրամ։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ

Ի պէտս ուսումնական վարժարանաց

յԵրուսաղէմ
ի տպարանի Սրբոց Յակոբեանց

Ամեն Հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի, գին 7 ղրշ.

ՕՐԱՑՈՅՑ
ԵՒ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ՕԴՈՅ
1879 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Ցօրինեալ 'ի միաբանական ուխտէն Ս. Յակովբեանց
ԵՒ
Տպագրեալ 'ի վանս Սրբոց Յակովբեանց յԵրուսաղէմ

Ամեն Հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի։ Գին 100 փարա։

ՕՐԱՑՈՅՑ
1879 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Ցօրինեալ յԵրեմիա քահանայէ Խասգիւղի

Որ ամենայն գրավաճառաց կրպակ վաճառի։ Գին 2 դահեկան։

ՆԱԽԱՇԱՒԻՂ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻՑ
Աշխատասիրեաց Յակոբ Յ. Մկրեան

Ի սէր հանդուցեալ բարեկիշատակ սիրելի որդւոյս հեղինակած լիշխալ պատկերազարդ գրքոյկս որ մասնաւորապէս վարժարանաց համար յօրինուած է, ասկէց առաջ ալ մի դրշ պղինձ գրամի գնով կը ծախուէր թէպէտ, բայց մեասալեսյ գրամոյ օր քան օրէ բարձրանալը նկատելով այսուհետև մէկ 10նոց թղթադրամ ծախուելու որոշուած է 'ի գիւրութիւն գնողաց։

Կեդրոնատեղին է գրավաճառ Պաղտասար աղա Սրապեանի գրատունը 'ի Մէրճան չարշը։ Ուրիշ Հայ գրավաճառաց քով ալ կը գտնուի։

Այլ այլն վարժարանաց համար սովորական գնէն զեղչ կըլլայ։

Յակոբ Յովհ. Մկրեան

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՐԶԵՒ ԿՐԿՆԱԿ — ՏՈՄԱՐ

Որ պարունակէ

Փոխանակագրի, Հաշուեցոյցի, բեռնագրի, Վարձագրի, Հաշուընծայի և այլոց ձևեր և օրինակներ

Ի ՊԷՏՍ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ

Ի Ն. Տէր-Գրիգորեանէ

Տպագրեալ աղգասէր և ծախիւք Մեծ. Տիգրան Էֆէնտի Գարակէօզեանի

Կեդրոնատեղին է Պօլիս Մէրճան չարշը թիւ 23 Սրապեան Պաղտասար աղայի գրատունը. Բերայ Մ. Վալսի գրատունը, և ուրիշ հայ գրավաճառաց քով։

Գին կազմեալ օրինակին երեք քառորդ մէճիտ։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՆԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ԿԵՍԱՐԱՑ

Թարգմանեց Ն. Մ. Ս.

Այս պատմութեան երկրորդ և վերջին հատորն ալ իդմիրի Տէտէեան եղբարց տպարանէն 'ի լոյս ընծայուելով, կը ծախուի Ենի ճամի Զիլինկիրլէր ճառուէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 1 ֆրանք 25 սանթիմ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ
1878 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ՄԻՆՉԵՒ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ — Բոսֆորէն Էլնող շոգենաւները

1 15 Արնավուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկ.
1 Սրնավ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլ. Գուզկ. Գասըմ։
1 Պէյքօզ, Բուշաղ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Գասըմբաշ.
1 Եէնիմ. Մէգարը. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Ստէն. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնվ. Գուր. Օրթագ. Պէշիկ։
1 45 Ռ. և Ա. Գավաղէն, Եէնիմահ. Մէգարը. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավուտ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկթաշ.
2 15 Պէյքօզ, Բուշաղ. Ռ. Փ. մահ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
3 Ռ. և Ա. Գավաք, Եէնիմահ. Մէգար. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնվ. Գուր. Օրթագ. Պէշիկ։
3 15 Պէօյիւքտ. Թարապ, Պէյքօզ, Բուշաղ. Ռ. Փ. մահ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ.
4 30 Պէյքօզ, Բուշաղ. Ռ. Փ. մահ, Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիքէօյ, Զէնկէլ. Պէյլէր. Սիրքէճի։
4 30 Եէնիմ. Մէգարը. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Ստէն. Էմիրկ. Պօյաճ Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթագ. Պէշիկթաշ.
5 30 Եէնիմ. Մէգարը. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Արնավ. Պէյլ. Օրթագ. Պէշիկթաշ։
6 15 Եէնիմ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ. Եէնիք. Էմիրկ. Գանլ. Ռ. և Ա. Հիսար, Գանտ. Արնավ. Զէնկ. Պէյլ. Օրթագ. Գուզկ. Պէշիկ. Խուսկիւտար։
7 45 Ա. և Ռ. Գավաղէն, Մէգարը. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Արնավ Գուր. Օրթ., Պէշիկ։
8 45 Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բուշաղ. Ռ. Փ. մահ, Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խուսկ.
9 30 Եէնիմահ. Մէգար. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք, Արնավ. Օրթագ Պէշիկթաշ.
10 30 Եէնիմ. Մէգարը. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Արնվ. Օրթագ. Պէշիկթաշ։

Կամուրջէն Էլնող շոգենաւները

2 15 Գասըմբաշ, Խուսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթագ. Պէյլ. Զէնկ. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահ.
2 30 Պէշիկթաշ, Օրթագ. Գուր. Արնվ. Ռ Հիսար, Պօյաճ. Ստէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէգարը. Եէնիմահալլէ.
2 45 Խուսկիւտար, Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Ռ. Փ. մահ. Բուշ. Պէյքօզ. Պէօյիւքտ.

3 30 Գասըմբ. Պէշիկ. Օրթագ. Պէյլ Արնավ. Պէպէք, Ռ Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէգարը. Եէնիմահ.
4 30 Պէշիկթաշ, Օրթագ. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար. Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Պէյքօզ, Թար. Պէօյիւքտ. Մէգար. Եէնիմահ. Ռ. և Ա. Գավաք.
5 45 Պէշիք. Օրթագ. Պէյլ. Զէնկ. Արնվ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւքտ. Մէգրպ. Եէնիմ.
6 30 Խուսկիւտար, Պէշիկ. Գուզկ. Օրթագ. Արնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք.
8 Պէշիկթաշ, Օրթք. Արնվ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ Եէնիմահ.
9 15 Պէշիկ. Օրթագ. Արնավ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք, Մէգարը. Գավաղներ.
10 Գուզկունճ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բուշաղ. Պէյքօզ, Պէօյիւքտէրէ։
10 15 Պէշիկթաշ, Օրթագ. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէգար.
10 ½ Եւքը Սիրքէճիէն Պէյլ. Վանիք. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Գանլ. Ստէն. Ռ. Փ. մահ. Բուշաղ. Պէյքօզ։
11 Պէշիկթաշ, Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկէն Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահ։
11 Գասըմբաշ, Գուզկ. Պէյլ. Զէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բուշաղ. Պէյքօզ։
11 35 Պէշիկթաշ, Գուզկ. Օրթագ. Պէյլ. Զէնկ. Արնավ։
12 Պէշիկթաշ, Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ։

ԽՍԿԻՒՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Խուսկիւտարէն կամուրջ.		Կամուրջէն Խուսկիւտար.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
			8
1 30	8 15	1 45	8 30
2	8 35 Պէշիկթաշ	2 15	8 50
2 30	9	2 45	9 20
3	9 35	3 15	9 50
3 30	10 5	3 45	10 15
4	10 25	4 15	10 40
4 30	10 45	4 45	11
5	11 5	5 15 Պէշթ.	11 20
5 30	11 25	6 5	11 40
6 40	11 40	6 45	11 50
6 45	12	7	12 5

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Խուսկիւտարէն կամուրջ.		Կամուրջէն Խուսկիւտար.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
1 30	6 35	1 30	6 25
2	8	2	8
2 30	8 40 Պէշիկթաշ	2 30	8 45
3 5	9 20	3 5	9 20
3 45	10	3 45	10
4 30	10 30	4 30	10 35
5	11	5	11 5
5 25	11 30	5 25 Պէշթ.	11 35
6	12	6	12 5

ՋԵՐՄԻ ԴԵՂ

Տօքթօր Այէրի ջերմի դեղը ամեն ու իսկէ տեսակ ջերմ խոկոյն կը բժշկէ. չկայ դեղ մը որ սոոր չափ օգտակար ըլլայ ջերմի. ջերմ բռնողները պարապ տեղը կը տանջուին քանի որ աս դեղը կայ, պէտք է որ անմիջապէս անկէ գործածեն։ Արդէն Պօլսոյ և գաւառներուն մէջ ճանչցուած է աս դեղը ու անով բժշկուողները գիտեն անոր յարգը։ Նախ ութը դրամի չափ հինգ եօթէ խմելու է իրեւ մաքրողական դեղ ու եաքը աս ջերմի դեղէն (ջերմը չբռնած) օրը չորս անգամ մէյմէկ անուշի դգալ ջուրի հետ խառնելով խմելու է, անմիջապէս կանցնի։ Տղայոց աւելի քիչ տալու է. կը ծախուի Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

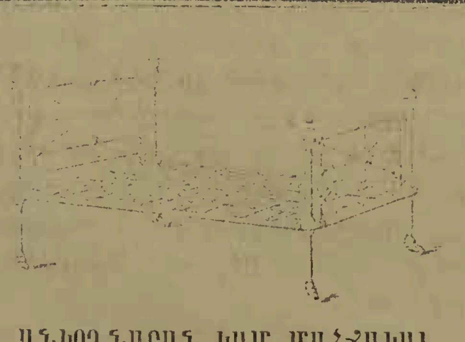

ԱՆԿՈՂՆԱՐԱՆ ԿԱՄ ՄԱՀՃԱԿԱԼ

Աղնիւ և հաստատ քարեօլաներ երկաթէ և արոյրէ, աժան գիներով կը ծախուի, Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

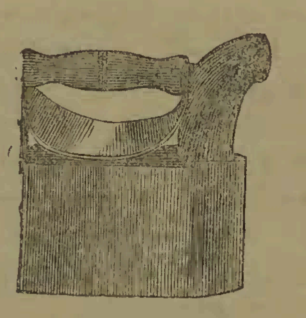

ԱՐԴՈՒԿ

Այս ձև իւթիւներուն ամենէն աղէկ տեսակը որուն մէջ կրակը չը մարիր և աղէկ կը գործէ, կը ծախուի Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Այս լրագիրս շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երկուշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը [illegible] անդրագրութեան տեղին են Ղալաթիա Սանտըքճըլար ճառուէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հաղորդարարներուն սեննակներ։

ԻԶՄԻՐ. Սարգիս աղա Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խորէն էֆ. Էսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Յովսէփ աղա Թանկրեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Չէօլեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր բաղալըմեան.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նալթանեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան
ՍԱՉ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՖՈՔՇԱՆ. Յէրհատ աղա Մ. Յէրհատեան
ԵՐԶՆԿԱՑ. Թադէոս աղա Բազրատունի։
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Յրմ. [illegible]

Ուրիշ քաղաքներէ սոյն յօր[illegible] տեղերէն [illegible] կընան դիմակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ